

УДК 378.011.3-051:373.3:[37.016:821.161.2]

*Олена Пелех,
аспірант кафедри української і зарубіжної літератури та
методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»
(м. Переяслав-Хмельницький, Україна)*

ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ДІТЕЙ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті досліджено походження поняття «дитяча література» у процесі історичного розвитку; особливості навчання української літератури для дітей у школі під час викладання курсу «Дитяча література з основами культури і техніки мовлення» майбутнім учителям початкових класів; розглянуті критерії відбору творів для вивчення майбутніми вчителями початкових класів; розглянуто літературознавчі, психолого-педагогічні та методичні засади вивчення аналізованого питання, подано аналіз наукової та науково-методичної літератури в аспекті досліджуваної проблеми; виділено принципи, що відповідають сучасним педагогічним та літературознавчим вимогам.

Ключові слова: *дитяча література, література для дітей, література про дітей, література дитячого кола читання, літературний дидактизм, етапи розвитку літератури для дітей, функції літератури.*

В статье исследовано понятие «детская литература» в процессе исторического развития; особенности преподавания украинской литературы для детей в школе во время преподавания курса «Детская литература с основами культуры и техники речи» будущим учителям начальных классов; рассмотрены критерии отбора произведений для изучения будущими учителями начальных классов; рассмотрены

литературоведческие, психолого-педагогические и методические основы изучения рассматриваемого вопроса, представлен анализ научной и научно-методической литературы в аспекте исследуемой проблемы; выделены принципы, соответствующие современным педагогическим и литературоведческим требованиям.

Ключевые слова: *детская литература, литература для детей, литература о детях, литература детского круга чтения литературный дидактизм, этапы развития литературы для детей, функции литературы.*

The article deals with the term «child's literature» in the process of its historical development; with the peculiarities of Ukrainian literature teaching for children at school while teaching the course «Child's literature with the culture basics and speech technics» for the future nursery school teachers; the criteria of works election for the learning by the future nursery school teachers have been investigated; question literary, psychological and pedagogical basics of the learning of the analysed question have been studied, the analyses of scientific and scientific-methodological literature in the aspect of the studied question have been given; principals that refer modern pedagogical and literary requirements have been selected.

Key words: *Children's literature, literature for children, children's literature circle reading, literary didacticism, the stages of development of literature for children, literature functions.*

Розвиток українського незалежного суспільства зазнає суттєвих змін. Великі надії покладаються на молодь як майбутнє держави. Тому сучасним школярам необхідно вирости обізнаними, мудрими, освіченими. Першочергову роль у цьому відіграє книжка, бо лише особистість, яка читає, здатна самостійно мислити, синтезувати прочитане та використовувати набутий досвід у життєдіяльності. Українська література для дітей як предмет вивчення перебуває у центрі уваги вітчизняних науковців. Проте теорія та методика викладання української літератури для дітей у педагогічних ВНЗ потребує сучасного переосмислення.

Дослідження науковців у галузі української літератури для дітей беруть початок з тих часів, коли її почали розглядати як важливий засіб навчання і виховання. Уперше теоретично обґрунтував необхідність створення літератури для дітей видатний чеський педагог Ян Амос Коменський у книзі «Велика дидактика». Проблеми літератури для дітей розглядали у своїй праці педагоги, Х. Алчевська, А. Макаренко, В. Сухомлинський, а також письменники С. Васильченко, О. Пчілка, І. Франко, Т. Шевченко.

До аналізу історії, стану і перспектив розвитку української дитячої літератури останнім часом звертається все більше дослідників. Серед них В. Гутенна, яка дослідила спадок І. Франка як теоретика та практика дитячої літератури, С. Присяжнюк, яка проаналізувала дитячі твори

В. Винниченка та ін. Але при цьому немає системності й узгодженості в розвитку літературознавчої думки щодо літератури для дітей.

За твердженнями науковців, формування читача починається з раннього віку. Особливого значення, на думку психологів, набуває дошкільний і молодший шкільний вік, коли закладаються основи грамотного читання.

Процес залучення до книги починається, насамперед, у сім'ї. Якщо дитина потрапить у позитивне читацьке оточення в родині, навчальних закладах, можна сподіватися на появу нового читача.

Сьогодні актуальною є проблема загального розвитку дитини. До школи приходять діти, які не знають загальновідомих народних казок («Колобок», «Ріпка» тощо), тому що їхні батьки не читали, не розповідали і взагалі мало з ними розмовляли. Значно збільшилась кількість дітей, які мають вади мовлення.

Статистичні дослідження читацьких навичок молодших школярів засвідчили, що за останнє десятиріччя поступово збільшується кількість дітей, які зростають, так і не взявши до рук книжки для самостійного читання. Читацький світогляд учнів початкових класів загальноосвітніх шкіл досить обмежений (3-6 прізвищ письменників). Молодші школярі традиційно називають лише письменників ХІХ століття (Т. Шевченко, Леся Українка, І. Франко), що не може не хвилювати.

Результати моніторингових досліджень МОН України рівня навчальних досягнень учнів 2-х і 3-х класів з читання, метою яких було вивчення навчальних досягнень учнів з різних видів читацької діяльності, засвідчили, що кожний четвертий другокласник не володіє основними читацькими вміннями.

Однак і перевірка літературної обізнаності студентів педагогічних коледжів, яка традиційно проводиться на початку вивчення курсу «Дитяча література з основами культури і техніки мовлення», засвідчила, що більшість опитаних не може правильно співвіднести заголовок і прізвище автора загальновідомих творів, припускаються помилок у розрізненні авторів. Сьогодні найбільшою проблемою є те, що студенти, які через кілька років придуть до школи і повинні будуть керувати дитячим читанням, самі не є справжніми читачами, не володіють досконало теорією літератури, а також мають проблеми із методикою опрацювання літературних творів для дітей. Це призводить до проблем шкільного навчання.

Серед тенденцій сучасної школи турбує намагання вчителя контролювати, а не навчати. Сучасні вчителі менше розповідають на уроках. Частково це пов'язано з активним, але не завжди підготовленим упровадженням у навчальний процес новітніх технологій. При цьому треба враховувати той факт, що в студентів педагогічного коледжу вибір фаху не пов'язаний із чітко сформованим інтересом до літератури чи іншої галузі культури, він зумовлений переважно психологічними мотивами («подобається працювати з дітьми»). А тому постає проблема викладання літератури для дітей на сучасному оновленому методичному й літературному рівнях.

Значні зміни, що відбуваються в освіті, у портреті сучасного читача, у поглядах майбутніх учителів на свою професійну майстерність, дещо корегують стратегію навчання студентів, які приходять до вищого навчального закладу.

Відповідно до Концепції розвитку вищої освіти в Україні навчальний заклад повинен готувати розвинену, самостійну, самодостатню особистість, яка б керувалася в житті власними поглядами та переконаннями і була здатна на самостійні свідомі дії. Тому освітянські зміни повинні бути спрямовані на підготовку молоді, здатної сприймати сучасні технології та працювати за ними, з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей. Одним із способів вирішення цієї проблеми вважаємо викладання української літератури для дітей у процесі фахової підготовки майбутнього вчителя початкової школи на новому методологічному рівні.

Отже, існує нагальна потреба у створенні методичної системи викладання української літератури для дітей у процесі фахової підготовки вчителів початкової школи. А відтак постає потреба в ґрунтовному аналізі існуючих систем викладання та добору творів для навчання української літератури для дітей, які б впливали на розвиток, самовиховання й вдосконалення юних читачів.

Українська література для дітей пройшла тривалий і складний шлях становлення, який ще не завершено. У сучасній українській літературі, хоча й намітилися певні тенденції розвитку літератури для дітей, залишається ще багато проблемних питань.

Особливості викладання української літератури для дітей у школі мають бути враховані під час викладання курсу «Дитяча література з основами культури і техніки мовлення» майбутнім учителям початкових класів, вплинути на методику його проведення.

Викладання повинно здійснюватися з урахуванням вимог сьогодення, осмислення історичної суті розвитку й умов існування української літератури для дітей.

Активно працюють над проблемами теорії української літератури для дітей кандидати філологічних наук У. Гнідець, Т. Качак, Б. Салюк, С. Ушневич, І. Кожмінська (Варшава), професор Б. Кюмерлінг-Майбауер (Тюбінген).

Відповідно до Державного стандарту вищої освіти, освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста у циклі професійної та практичної підготовки відведено 198 академічних годин для навчальної дисципліни «Дитяча література з основами культури і техніки мовлення». Про актуальність дитячої літератури йдеться в Концепції літературної освіти, а також у Стратегії інноваційного розвитку України на 2011–2020 рр.

Утвердження й визнання української літератури для дітей почалося лише з другої половини XIX ст., але згодом більш ніж сто років цей тип письменства наражався на різні негативні закиди. Українська література

для дітей має свою беззаперечну специфіку (психологічну, соціологічну, культурологічну).

В. Кизилова у статті «Дитяча література. Стан. Проблеми. перспективи» зазначає, що дитяча література є складовою об'єкта літературознавчої науки й водночас однією із філологічних дисциплін, що вивчаються у вищих педагогічних навчальних закладах. Як навчальна дисципліна вона має на меті вивчення історії літератури, що адресована дітям, а також літератури, що від початку дітям не призначалася, проте згодом увійшла в коло дитячого читання. Із цією думкою важко не погодитися. Науковці часто підкреслюють нерівноправне становище дитячої літератури, наголошуючи на тому, що естетично маргіналізована з моменту виникнення, вона лише прокладає собі дорогу до художнього самоствердження. Вивчення історії і теорії дитячої літератури стикається з рядом проблем, що залишилися в спадок від попередніх етапів науково-викладацької практики та виникли в нових історичних умовах. Тому спробуємо з'ясувати суть та місце поняття «дитяча література» в сучасному літературознавстві, визначити його ознаки.

Найрепрезентативніші джерела пропонують нам низку семантичних дублетів: «дитяча література», «література для дітей», «література для дітей та юнацтва», «література дитячого кола читання». Окрім того, основна увага у визначеннях зосереджена на комунікативному розумінні природи цього явища, що, на жаль, не дає можливості усвідомити специфіку художнього коду, зрозуміти природу естетичної конвенційності дитячої літератури («Література для дітей – художні, науково-популярні та публіцистичні твори, написані письменниками безпосередньо для молодшого читача різних вікових категорій, починаючи з дошкільнят» [4, с. 409]. «Дитяча література – література, творена безпосередньо дітьми» [4, с. 203]). Безперечно, «дитяча література» і «література дитячого кола читання» – поняття не тотожні, оскільки останнє, з одного боку, включає, крім дитячої художньої літератури, власне педагогічну та навчально-педагогічну літературу, а з іншого – жанри, котрі первісно «дитячими» не вважались і насправді такими не були. Тут необхідно зупинитися ще на одній важливій термінологічній суперечності. Поняття «література для дітей» і «література про дітей» часто вживаються як синонімічні, хоча насправді такими не є. Художня література про дитинство включає в себе й твори про дітей, звернені до дитини. Разом з тим дитяча література не вичерпується творами про дітей. У дитячу літературу входить значне коло творів, адресованих дітям, що не мають героєм дитину. Отож бачимо, що одностайної думки щодо об'єктивних критеріїв виділення дитячої літератури із літератури взагалі до цього часу немає. Її існування (і теоретично, і практично), як правило, визнається *de facto*. Окремі літературознавці не виділяють цього поняття, наполягаючи на спільних естетичних властивостях. Існує думка, що дитяча література – це різновид масової літератури з невисоким художнім рівнем. З чим ми не згодні, адже нам близький домінуючий протилежний

погляд, згідно з яким дитяча література – окремий, специфічний тип літератури. Але, на жаль, сьогодні ще відсутня методологічна база й термінологічний інструментарій щодо побудови теорії дитячої літератури. У попередні десятиліття пошук методологічних засад вівся переважно в педагогіці й соціології, в психології і психоаналізі. С. Ніколаєва, зокрема, зазначає, що «Принципова відмінність між дослідженнями з дитячої літератури й загальним літературно-критичним дискурсом полягає в тому, що коли «доросла» література вивчалась у її відношенні до філософії, історії ідей та естетики, дитячу літературу завжди відносили до виховання» [4, с. 7]. Педагогічний підхід до дитячої літератури розглядає її в основному як допоміжний засіб у навчанні й вихованні дітей. С. Іванюк, наприклад, стверджує, що «саме педагогічною спрямованістю, дидактизмом цей різновид художньої літератури відрізняється від інших» [3, с. 176]. Сьогодні «літературний дидактизм» відійшов у минуле в розвитку дитячої літератури, хоча дидактичний критерій ще й зараз претендує на роль одного з провідних. Звичайно, письменники при написанні творів спираються на свої уявлення про світ, життєвий досвід, широкі зв'язки з реальністю (це підкреслюють і критики, і теоретики), проте література не повинна брати на себе роль морального проповідника, оскільки це повністю суперечить сучасним підходам до художньої творчості. У зв'язку з цим І. Чернявська стверджує: «Естетичні особливості дитячої літератури диктуються самою природою дитини» [12, с. 15]. Іншої думки В. Бавіна. Дослідниця, зокрема, зазначає: «Коли ми відстоюємо право дитячої літератури на самостійне й рівноправне існування серед інших видів художньої літератури, ми ведемо мову не про призначення, а про природу художньої обдарованості її творців. Саме це відрізняє її від інших видів літератури й саме це робить її особливою, відмінною від інших книг в очах дитини» [1, с. 21]. Безумовно, письменницька майстерність, уміння знаходити спільну мову з дитячою аудиторією відіграють велику роль в успіхові дитячої книги, проте необхідне ще й глибоке, різноаспектне пізнання дитячого світу. Останнім часом в Україні з'явилася низка цікавих робіт, що стосуються теоретичних проблем дитячої літератури (йдеться зокрема про працю М. Славової «Попелюшка чи принцеса? Теоретичні моделі дитячої літератури» та О. Папуші «Дитяча література як маргінес літературознавчої теорії; До проблеми конститування об'єктів наукового дискурсу»).

Спираючись на здобутки зарубіжних учених, вони намагаються окреслити поняття «дитяча література» у філологічному аспекті. М. Славова – дослідниця болгарської дитячої літератури стверджує, що віковий критерій у дитячій літературі моделює особливий тип естетичної комунікації між письменником (доросла людина) і реципієнтом (дитина), коли дорослий актуалізує дитяче в собі і прагне творчої реалізації через дитячий код, а дитина стає «співавтором» з вирішальним голосом при виборі репертуару і стратегій тексту, що забезпечують його «потенціал сприйняття». Позиція дитини в тексті простежується за допомогою

«рольових ігор» автора, а позиція дорослого – використанням дитячого досвіду й формуванням художнього образу на підставі уявлень письменника про дитяче бачення світу. Цей «дитячий аспект» і визначає протоестетичну специфіку дитячої літератури. З цією думкою варто погодитися, хоча й вона потребує конкретизації.

Варто зазначити, що особливість нашої епохи полягає в тому, що на літературу як одне з найдавніших мистецтв мають потужний вплив інформаційні системи – телебачення, комп'ютер. Педагоги, керівники дитячого читання на перше місце ставлять виховну та освітню функції, що є першоосною будь-якого навчання. Актуалізація комунікативної функції привертає юного читача до книги, допомагає краще зрозуміти себе, навчає висловлювати свої думки та почуття. Безперечно, виховання естетичного смаку, почуття прекрасного, розуміння істинного в художній словесності – завдання класичної дитячої літератури. Надзвичайно важливо це за умови насичення інформаційного простору псевдохудожньою літературою. Тому першорядного значення набуває естетична функція літератури як мистецтва слова. Посиліє кожна з вище зазначених функцій гедоністична (функція насолодження, задоволення). Виділення її як самостійної дозволяє досягти евристичного ефекту. Без урахування цієї функції дитина з часом утратить інтерес до читання. Ще одна функція дитячої літератури – риторична. Дитина під час читання насолоджується твором і мимохіть стає співавтором письменника. Історія літератури має багато прикладів, як враження від читання, отримані в дитинстві, ставали поштовхом до власної творчості. Не випадково видатні педагоги знаходили взаємну залежність між процесом навчання грамоті та дитячою творчістю. На шляху від прочитаного твору до власної творчості лежить велика робота. Погляди на дитячу літературу, отже, рухаються в напрямі філології й педагогіки, психології й соціології. Але уміння бачити цю дисципліну методологічно цікавою залишається сьогодні проблемою академічної науки в цілому.

Отже, дитяча література – це світ художніх творів про те, що таке і хто така дитина, що таке її мікрокосм і макрокосм, тобто все, що оточує. Вона є органічною складовою загальної літератури зі всіма притаманними їй властивостями, при цьому орієнтованою на інтереси читача-дитини. Дитяча література має художню специфіку, адекватну дитячій психології. Найважливіші функції цієї літератури – давати дитині естетичну насолоду і сприяти формуванню її особистості.

Твори для кожної вікової групи мають жанрові й художні особливості, відповідну тематику. Дитяча література допомагає читачам краще усвідомити актуальність сьогодення, пізнати минуле, розширює світогляд, збагачує знаннями, розвиває мову, пам'ять, естетичний смак. До дитячої літератури належить низка творів усної народної поезії (міфи, казки, пісні, приказки, загадки), а також літературні казки. Її систематично поповнюють твори для дорослих (чи повні тексти, чи адаптації)...» [7, с. 149]. У навчальному посібнику «Українська дитяча література» Л. Кіліченко йдеться про те,

що дитяча література є органічною, хоч і специфічною частиною всієї художньої літератури. «Література для дітей – вічнозелена гілка, парость художньої літератури, що відповідає віковим особливостям дитини, враховує її вразливість й емоційність, безпосередність та довірливість у сприйманні дійсності і людей, допитливість» [5, с. 9]. Посібник з української дитячої літератури Д. Білецького містить таке трактування дитячої літератури та її специфіки: «...Дитяча літературою... є органічною частиною всієї художньої літератури і всіма своїми засобами здійснює спільну всієї літературі мету – виховує молоде покоління... Отже, дитяча література – невіддільна від загального літературного процесу: вона формується на ґрунті загальної художньої літератури, тобто літератури для дорослих, на основі законів педагогіки і психології і здійснює єдність 14 принципів мистецтва і педагогіки...» [2, с. 8].

У дисертаційному дослідженні О. Папуші «Наратив дитячої літератури: специфіка художнього дискурсу» відповідь на питання про те, що таке дитяча література, подана як цілком очевидна та елементарна – «те, що читається дітям чи дітьми». «Дитяча література – певна сукупність літературних творів, створених (адаптованих) для дітей із цілком певною метою: звертатися до дитячої уяви, емоцій та почуттів, впливати на дитячі пізнавальні здібності, розвивати смаки та вподобання, розважати дитину» [9, с. 8]. Але, аналізуючи дефініції з різних джерел, О. Папуша звертає увагу на «нетермінологічний характер цілком сформованого поняття». Як недоліки дослідниця називає ряд семантичних дублетів («дитяча література» – «література для дітей» – «література для дітей та юнацтва» – «література дитячого кола читання»); зазначає, що зміст цих визначень охоплює поняття не лише «художньої літератури», а й того, що за своєю суттю не є «літературою» (абетки, розмалюйки, читанки, енциклопедії тощо); підкреслює акцентування суто «педагогічного» виокремлення виховних та дидактичних функцій дитячої літератури («розвивати», «навчати», «повідомляти» тощо замість «розважати», «втішати», «дарувати задоволення»), однак цілком справедливо відзначає «культурологічне значення дитячої літератури у процесах акультурації, соціалізації дітей у суспільстві» [9, с. 11]. Такий аналіз понять приводить дослідницю до невтішних висновків: «зімплікована ідея комунікативної природи цього явища не розгортається в осмислення специфіки комунікативного коду, природи естетичної функції дитячої літератури» [9, с. 11–12]. Тому, розмірковує далі О. Папуша, «дитяча література» виникає на перетині трьох уявлень – про дитячий твір (як результат цілеспрямованої діяльності письменника), дитяче читання (як взаємодію дитини з текстом твору – читання, слухання, перечитування, переказування, доповнення і т.д.) та дитячу книгу (як канонізовану форму, фізичний спосіб існування твору)». «Таким чином, дітям пропонується результат дорослої креативності і дорослого вибору, але цей результат називається «дитяча література» [9, с. 13]. Дослідниця нагадує всім відомий факт, що «дитяча література»

складається не з того, що читають діти, а формується тим, що діти повинні читати [9, с. 13]. У сучасному літературознавстві, розмірковує О. Папуша, існують спроби звести до єдиної форми поліморфні явища дитячої літератури, складність походження, розвитку і функціонування літератури для дітей пояснити її «педагогічною необхідністю», а специфіку – «психологічною достовірністю», устанавлюючи тим самим норми для кола дитячого читання і принципів творення художніх текстів для дітей. Тому дитяча література, з одного боку, – це назва реальної форми літературного буття, а з іншого – ціннісне судження.

Президент Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва У. Гнідець наголошує, що сьогодні література для дітей та юнацтва як предмет дослідження не лише розглядається крізь призму педагогічно-виховної функції, а й сприймається літературознавцями як явище, котре заслуговує на особливу увагу. А тому, на нашу думку, викладання української літератури для дітей у процесі фахової підготовки вчителя початкової школи потребує подальшого дослідження.

Щодо критики та теорії дитячої літератури в сучасному літературознавстві, тут теж намітилися деякі суперечливі моменти. У кінці XIX – на початку XX ст. відбувся досить потужний спалах критичної думки в царині дитячої літератури. І. Франко кількома своїми статтями, зокрема широковідомою «Байка про байку» довів, що дитяча література в Україні існує і дослідження її є необхідним чинником подальшого розвитку. Не менш вагомою теорія і критика дитячої літератури вважалися в радянські часи – цим питанням присвячувалися безліч наукових розвідок, видавалися підручники, посібники, хрестоматії літературної критики з дитячої літератури, навіть існувало спеціалізоване видання-щорічник «Література. Діти. Час». Але сьогодні критика дитячої літератури фактично перестала існувати. Маємо лише радянські видання, які вже не витримують випробування часом (Д. Білецький, Ф. Гурвич. Дитяча література (1967), Л. Кіліченко, П. Лещенко, І. Проценко. Українська дитяча література (1979), Л. Кіліченко. Українська дитяча література: Навчальний посібник (1988) тощо) та лише спорадичні звернення сучасних науковців до літературознавчих досліджень дитячої літератури (Т. Кремінь, В. Прибегіна, Н. Тихолоз тощо). До того ж моніторинг пріоритетних напрямів дослідження в руслі дитячої літератури показав дві тенденції. З одного боку, намітилося формування прогресивної наукової молоді, яка звертається до осягнення сучасного стану розвитку дитячої літератури та повертає із забуття дитячі твори тих авторів, які раніше оминалися увагою, як-от: Х. Алчевської, А. Лотоцького, Б. Харчука, Ю. Федьковича. З іншого боку, ще доволі міцними залишаються традиції «старої гвардії», яка вкотре звертається до творів тих авторів, які стали класиками дитячої літератури: С. Васильченка, В. Винниченка, Б. Грінченка, О. Пчілки, А. Тесленка та ін. Не можна говорити, що не варто згадувати про цих іменитих письменників, які зробили значний внесок в розвиток дитячої української літератури, а проте,

якщо «зациклюватися» лише на них, то чи варто сподіватися прогресу в розвитку наукової та критичної думки в руслі дитячої літератури.

Сьогодні, в час розвитку незалежності українського літературознавства, відверто, організовано, із виходом на міжнародний рівень наголошено на нагальній потребі повернутися обличчям до української дитячої літератури.

Нова шкільна програма зазнала і продовжує зазнавати значних змін, введено велику кількість нових імен (В. Короліва-Старого, А. Лотоцького, Б. Харчука, А. Чайковського, С. Черкасенка та ін.), які раніше не вивчалися, а деякі взагалі реабілітовані із забуття. Більшість із нововведених творів недостатньо або й зовсім недосліджені. Якщо й знаходимо останні публікації, присвячені аналізу нових творів у шкільній програмі, то вони здебільшого психолого-педагогічного плану (акцент не на аналізі поетики творів, а на вияві їх виховного потенціалу). Тож фактично школярам пропонується «сирий» матеріал, ще не апробований навіть літературознавцями. Тому актуальними завданнями методики навчання української літератури є такі: визначити теоретико-методологічні підвалини викладання дисципліни, розглянути літературознавчі, психолого-педагогічні та методичні засади викладання літератури для дітей в сучасних умовах, подати аналіз наукової та науково-методичної літератури в аспекті досліджуваної проблеми; сформулювати методичні принципи викладання навчального матеріалу на межі літературознавства і методика викладання української мови в початкових класах; розглянути етико-літературну специфіку української літератури для дітей, особливості методики викладання літератури для дітей у педагогічному коледжі.

Література

1. Бавина В. А все-таки она вертится... / В. Бавина // Детская литература. – 1972. – № 8. – С. 20–23.
2. Білецький Д.М. Українська дитяча література : для педагогічних інститутів і педагогічних училищ / Д. Білецький, Ю. Ступак. – К. : Рад. школа, 1963. – 263 с.
3. Іванюк С. Випробування дитинством / С. Іванюк // Сучасність. – 1992. – № 3. – С. 173–177.
4. Кизилова В. Дитяча література : стан, проблеми, перспективи [Електронний ресурс] / В. Кизилова. – Режим доступу : www.chl.kiev.ua/userfiles/file/vipusk20/kizilova.doc (23.01.2012).
5. Кіліченко Л. Українська дитяча література : [навчальний посібник] / Кіліченко Л. – К. : Вища школа, 1988. – 264 с.
6. Костюченко В. Літературними стежками. Нарис історії української літератури для дітей ХХ століття / Віктор Костюченко. – К. : К.І.С., 2009. – 243 с.
7. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. А. Волкова, О. Бойченка, І. Зварича та ін.]. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.

8. Літературний словник-довідник / [укл. Р. Гром'як, Ю. Ковалів та ін.]. – К. : Академія, 2007. – 753 с.
9. Папуша І. До методології літературознавчої компаративістики / І. Папуша // Слово і час. – 2002. – № 3. – С. 58–67.
10. Папуша О. Дитяча література як маргінес літературознавчої теорії. До проблеми конституювання об'єктів наукового дискурсу / О. Папуша // Слово і час. – 2004. – № 12. – С. 20–26.
11. Славова М. Золушка или принцесса? Теоретические модели детской литературы / И. Славова // Волшебное зеркало детства. Статьи о детской литературе. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2002. – С. 5–14.
12. Чернявская И. Каких доказательств требует аксиома? / И. Чернявская // Детская литература. – 1972. – № 7. – С. 12–16.

References

1. Bavina V. A vse-taki ona vertitsia... / V. Bavina // Detskaia literatura. – 1972. – № 8. – S. 20–23.
2. Biletskyi D. Ukrainska dytiacha literatura : dlia pedahohichnykh instytutiv i pedahohichnykh uchylyshch / D. Biletskyi, Iu. Stupak. – K. : Rad. shkola, 1963. – 263 s.
3. Ivaniuk S. Vyprobuvannia dytynstvom / S. Ivaniuk // Suchasnist. – 1992. – № 3. – S. 173–177.
4. Kyzlyova V. Dytiacha literatura: stan, problemy, perspektyvy [Elektronnyi resurs] / V. Kyzlyova. – Rezhym dostupu : www.chl.kiev.ua/userfiles/file/vipusk20/kizilova.doc (23.01.2012).
5. Kilichenko L. Ukrainska dytiacha literatura : [navchalnyi posibnyk] / Kilichenko L. – K. : Vyshcha shkola, 1988. – 264 s.
6. Kostiuchenko V. Literaturnymy stezhkami. Narys istorii ukrainskoi literatury dlia ditei XX stolittia / Viktor Kostiuchenko. – K. : K.I.S., 2009. – 243 s.
7. Leksykon zahalnoho ta porivnialnoho literaturoznavstva / [za red. A. Volkova, O. Boichenka, I. Zvarycha ta in.]. – Chernivtsi : Zoloti lytavry, 2001. – 636 s.
8. Literaturnyi slovnyk-dovidnyk / [ukl. R. Hrom'iak, Iu. Kovaliv ta in.]. – K. : Akademiia, 2007. – 753 s.
9. Papusha I. Do metodolohii literaturoznavchoi komparatyvistyky / I. Papusha // Slovo i chas. – 2002. – № 3. – S. 58–67.
10. Papusha O. Dytiacha literatura yak marhines literaturoznavchoi teorii. Do problemy konstytuiuvannia ob'iektiv naukovooho dyskursu / O. Papusha // Slovo i chas. – 2004. – № 12. – S. 20–26.
11. Slavova M. Zolushka ili printsessa? Teoreticheskie modeli detskoii literatury / Y. Slavova // Volshebnoe zerkalo detstva. Stati o detskoii literature. – K. : VPTs «Kiivskyi universytet», 2002. – S. 5–14.
12. Cherniavskaia Y. Kakikh dokazatelstv trebuet aksioma? / Y. Cherniavskaia // Detskaia literatura. – 1972. – № 7. – S. 12–16.

*Статтю рекомендовано до друку
доктором педагогічних наук, профессором, професором кафедри
української і зарубіжної літератури та методики навчання
ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»
Токмань Ганною Леонідівною*

Стаття надійшла до редакції 30 вересня 2015 року